

SKUPŠTINA CRNE GORE

Predsjedniku

gđinu Ivanu Brajoviću

81000 Podgorica
Bulevar Sv. Petra Cetinjskog 10

tel: 020/ 242 161

faks: 020/ 247 572

e-mail: klub.dps@skupština.me

CRNA GORA SKUPŠTINA CRNE GORE	
PRIMLJENO:	18.3 20 19 GOD.
KLASIFIKACIONI BROJ:	00-61-2/19-20
VEZA:	
EPA:	
SKRACENICA:	PRILOG:

Broj: _____

Datum: _____

Na osnovu člana 187 i 188 Poslovnika Skupštine Crne Gore, ministru održivog razvoja i turizma Pavlu Raduloviću, postavljam sledeće

Poslaničko pitanje:

Da li je Crna Gora ostvarila napredak u smanjenju zagađenosti vazduha i njegovoj stetnosti po zdravlje, od trenutka kada je pocela pregovarati za EU u okviru poglavlja 27. Zivotna sredina. Da li postoji akcioni plan koji ce smanjiti negativan utocaj na zivotnu sredinu usljed zagađenja vazduha posebno u Pljevljima i sredinama sa proizvodnim pogonima?

Obrazloženje pitanja dostaviću prije početka sjednice.

POSLANIK
Nikola Rakočević

CRNA GORA

CRNA GORA
SKUPŠTINA CRNE GORE

PRIMLJENO:	9. 04	20. 19	GOD.
KLASIFIKACIONI BROJ:	00-61-2/19-20/2		
VEZA:			
EPA:			
SKRAĆENICA:	PRILOG:		

MINISTARSTVO ODRŽIVOG RAZVOJA
I TURIZMA

Broj: 101-28/10
Podgorica, 20.03.2019. godine

SKUPŠTINA CRNE GORE
Ivan Brajović, predsjednik

PODGORICA

Predmet: Odgovor na poslaničko pitanje poslanika Skupštine Crne Gore, Nikole Rakočevića

Poslanik Skupštine Crne Gore, Nikola Rakočević, postavio je ministru održivog razvoja i turizma sljedeće

POSLANIČKO PITANJE

„Da li je Crna Gora ostvarila napredak u smanjenju zagađenosti vazduha i njegovoj štetnosti po zdravlje, od trenutka kada je počela pregovarati sa EU u okviru poglavlja 27 – životna sredina? Da li postoji akcioni plan koji će smanjiti negativan uticaj na životnu sredinu uslijed zagađenja vazduha posebno u Pljevljima i sredinama sa proizvodnim pogonima?“

Na postavljeno poslaničko pitanje, Ministarstvo održivog razvoja i turizma daje sljedeći

ODGOVOR

Proces evropskih integracija nesumnjivo doprinosi smanjenju zagađenja, kroz prihvatanje novih međunarodnih obaveza u sferi životne sredine i uopšte, kroz usklađivanje zakonodavstva u ovoj oblasti. Prihvatajući evropske standarde u ovoj oblasti, prvi konkretan uspjeh u smanjenju zagađenja vazduha postignut je još 2011. godine, kada je Crna Gora, u skladu sa evropskim propisima zabranila distribuciju benzina sa aditivima na bazi olova. Otkako su u upotrebi isključivo bezolovni motorni benzini, koncentracije ovog teškog metala u vazduhu drastično su smanjene, tako da su često i ispod praga detekcije.

Kvalitet vazduha, kao što ste i sami upoznati, varira sezonski, tako da je vazduh u Crnoj Gori mnogo bolji tokom ljetnjeg perioda, a problemi se pojavljuju tokom zime, sa nepovoljnim vremenskim uslovima i pojačanom emisijom zagađujućih materija uslijed korišćenja čvrstih goriva za grijanja domaćinstava. Takođe, kvalitet vazduha varira od godine do godine pod uticajem događaja kao što su: duge i oštre zime, pojava temperaturnih inverzija, šumskih požara itd. Međutim, imajući u vidu da se

kvalitet vazduha u Crnoj Gori prati u skladu sa evropskim standardima od 2009. godine, dugoročni trendovi pokazuju znatna smanjenja zagađenja, čak i preko 40%.

Sljedeći podaci su, na primjer, vrlo indikativni:

- Ne sporeći i dalje enormno prekoračenje granica emisija zagađujućih materija u vazduh u Pljevljima, srednja godišnja koncentracija suspendovanih čestica PM10 je tokom 2015. godine iznosila 99.81 $\mu\text{/m}^3$, dok je 2017. godine iznosila 66.31 $\mu\text{/m}^3$, a 2018. godine srednja vrijednost je iznosila 58.77 $\mu\text{/m}^3$, što predstavlja preko 40% smanjenja u odnosu na 2015. godinu.
- Sličan je trend i kada su u pitanju suspendovane čestice PM2.5 čija je srednja godišnja koncentracija 2015. godine u Baru iznosila 35.42 $\mu\text{/m}^3$, dok je srednja vrijednost za 2018. godinu 19.77 $\mu\text{/m}^3$.
- Smanjenje zagađenja evidentno je i u drugim gradovima. Npr, u Glavnom gradu Podgorici je srednja godišnja koncentracija oksida azota, koji predstavljaju pokazatelj uticaja saobraćaja na kvalitet vazduha, tokom 2015. godine iznosila 30.55 $\mu\text{/m}^3$, dok je 2018. godine smanjena na 18.63 $\mu\text{/m}^3$.
- Smanjenja godišnjih koncentracija zagađujućih materija u vazduhu evidentna su i na ostalim mjernim mjestima.

Na poboljšanje kvaliteta vazduha svakako su u periodima od godine do godine uticale vremenske prilike. Međutim, kada su u pitanju dugoročni trendovi smanjenja zagađenja, oni su bez sumnje rezultat smanjenja emisija zagađujućih materija u vazduh koje su postignute u skladu s mjerama predviđenim Nacionalnom strategijom upravljanja kvaliteta vazduha koja se sprovodi od 2013. godine. Prvi Akcioni plan koji je obuhvatio period 2013-2016. godina sproveden je sa preko 75% realizacije mjera. Sprovođenje mjera koje u tom četvorogodišnjem periodu nisu sprovedene u potpunosti nastavljeno je kroz drugi Akcioni plan koji je donesen za period 2017-2020. godina. Ovaj Akcioni plan je vrlo ambiciozan i ukupna procjena troškova za njegovo sprovođenje je €23.287.500. Ohrabruje činjenica da je 60% ovih sredstava bilo obezbjeđeno u trenutku usvajanja dokumenta, a izvještaj o sprovođenju Strategije za 2018. godinu pokazuje da je tokom 2017. i 2018. godine realizovano 59% mjera utvrđenih Akcionim planom i utrošeno 68% sredstava predviđenih za taj dvogodišnji period.

Važno je ukazati da je najbolji stepen realizacije mjera (75%) tokom proteklog perioda postignut u oblasti smanjenja emisija zagađujućih materija u vazduh za šta je i utrošeno najviše sredstava kroz obezbjeđivanje subvencionisane nabavke ekološki prihvatljivijih goriva i uređaja za grijanje. Ukupna utrošena sredstva za ovu aktivnost su €2,140.873, od čega je €1,605,000 donatorskih sredstava iz projekata energetske efikasnosti "ENERGY WOOD", "MONTESOL" i "Solarni katuni", dok je Ministarstvo ekonomije u 2018. godini izdvojilo €85,000 za subvencionisanu nabavku oko 235 sistema za grijanje domaćinstava na moderne oblike biomase. Dodatnih €417,000 iz državnog budžeta i €118, 873 iz budžeta Opštine Pljevlja obezbjeđeno

je za subvencionisanu nabavku briketa i peleta. Glavni grad je, takođe, tokom višegodišnjeg perioda uložio €925,000 u izgradnju biciklističke infrastrukture.

Ključne mjere za smanjenje zagađenja vazduha obuhvaćene ovim Akcionim planom koje treba sprovesti u narednom periodu, (2019-2020. godina), su fazna remedijacija deponije pepela i šljake Maljevac-TE "Pljevlja", sanacija flotacionog jalovišta Gradac, izgradnja prve faze infrastrukture za toplifikaciju Pljevalja - gradska toplana i početak radova na izgradnji druge faze infrastrukture za toplifikaciju Pljevalja, tj. povezivanje na izvor toplotne energije u TE Pljevlja ili dodatni izvor. Što se tiče remedijacije i sanacije pomenutih nasljeđenih deponija industrijskog otpada u Pljevljima koja će se izvršiti u okviru projekta koji se realizuje sa Svjetskom bankom, raspisivanje dva tendera za izvođenje radova je planirano u narednih nekoliko sedmica, a početak radova na remedijaciji obje lokacije se očekuje već krajem drugog kvartala 2019. godine. Za izgradnju mini-toplane u Pljevljima izrađena je potrebna dokumentacija i Opština Pljevlja je trenutno u fazi pribavljanja građevinske dozvole za izgradnju ovog objekta.

Takođe je vrlo važno napomenuti da u skladu sa novim zakonskim rješenjima, konkretno sa Zakonom o industrijskim emisijama, koji je Skupština Crne Gore donijela 06.03.2019, očekujemo dalja poboljšanja kvaliteta vazduha. Termoelektrana Pljevlja koja predstavlja jedino postrojenje u Crnoj Gori sa ložištem od preko 50MW, da bi postigla najsavremenije standarde zaštite vazduha, uložice preko €40 miliona u kompletnu ekološku rekonstrukciju postrojenja, uključujući i ugradnju sistema za desumporizaciju i denitrifikaciju izduvnih gasova što će znatno smanjiti emisije zagađujućih materija u vazduh iz ovog postrojenja. Planirano je da se faza ugradnje sistema za smanjenje zagađujućih materija u vazduh finalizuje do kraja 2022. godine. Takođe, u sklopu sprovođenja ovog zakona, predviđeno je mapiranje svih postrojenja sa srednjim ložištima u Crnoj Gori čija je snaga od 1MW do 50 MW, koja će morati da imaju dozvole sa utvrđenim maksimalnim emisijama zagađujućih materija u vazduh.

Imajući u vidu sve navedeno, može se zaključiti da su brojne navedene aktivnosti dale određene dugoročne i održive rezultate i efekte, te da postoji jasna vizija daljih aktivnosti na ovom planu utvrđena kroz strateške sektorske dokumente i da treba istrajati na njihovom daljem sprovođenju, kao i na obezbjeđivanju sredstava za dalja unapređenja kvaliteta vazduha, a samim tim i javnog zdravlja.

MINISTAR

Pavle Radulović